

**Довідка про громадське обговорення
Державної економічної програми поводження з відпрацьованим ядерним паливом вітчизняних атомних
електростанцій на період до 2025 року та Звіту про стратегічну екологічну оцінку**

Громадська рада при Державній інспекції ядерного регулювання України за результатами розгляду оприлюднених на офіційному сайті Міністерства енергетики проєкту Державної економічної програми поводження з відпрацьованим ядерним паливом вітчизняних атомних електростанцій на період до 2025 року (далі – проєкт) та Звіту про стратегічну екологічну оцінку листом від 29.12.2020 № ГР1920-22 надала зауваження та пропозиції до проєкту, розгляд яких наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

№ п/п	Автор зауваження/ пропозиції (юридична або фізична особа)	Редакція частини проєкту ДДП/Звіту про СЕО, до якої висловлено зауваження (пропозицію)	Зауваження/пропозиції	Спосіб врахуванн я (повністю враховано/ частково враховано або обґрунтова но відхилено)	Обґрунтування
До проєкту Державної економічної програми поводження з відпрацьованим ядерним паливом вітчизняних атомних електростанцій на період до 2025 року					
	Громадська рада при Державній інспекції	До проєкту акта в цілому	1. Згідно зі ст 11 Директиви Ради 2011/70/ЄВРАТОМ «Кожна держава-член забезпечує імплементацію своєї	Не враховано.	Проєкт Програми розроблено Міністерго на виконання Указу Президента України від 13.04.2016 № 141 «Про додаткові заходи щодо

<p>ядерного регулювання України</p>		<p>національної програми управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами («національна програма»), що охоплює всі типи відпрацьованого палива та радіоактивних відходів в межах її юрисдикції та всі етапи управління відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами від утворення до захоронення. Натомість Проєкт Програми охоплює лише частину ВЯП і не приділяє уваги РАВ, а тому не може вважатись таким, що направлений на повне виконання відповідних міжнародних зобов'язань України.</p> <p>Зокрема, не враховане поводження з ВЯП, утвореним на ЧАЕС. Плани дій щодо цього ВЯП існують і виконуються так само, як і по ЦСВЯП, але Проєктом Програми передбачена лише частина, віднесена до компетенції</p>		<p>перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему та відродження територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи»;</p> <p>розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 385-р «Про схвалення Концепції Державної економічної програми поводження з відпрацьованим ядерним паливом вітчизняних атомних електростанцій на період до 2024 року»;</p> <p>розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2020 № 1133-р. «Про затвердження Плану пріоритетних дій Уряду на 2020 рік»;</p> <p>розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р «Про затвердження Плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік».</p> <p>Цими дорученням встановлено рамкові умови для змісту документу, проєкт якого розроблено з урахуванням положень Директиви Ради 2011/70/ЄВРАТОМ.</p> <p>Імплементацию зазначеної Директиви визначено Додатком XXVII до Угоди про асоціацію між Україною з одної сторони, Європейським Союзом,</p>
-------------------------------------	--	--	--	--

		<p>Міністерства енергетики України.</p> <p>Проектом Програми також не розглянуто поводження з високоактивними продуктами переробки ВЯП, які Україна має прийняти від РФ. Але вони є елементом загальної системи поводження з ВЯП і згідно з вимогами Директиви Ради 2011/70/ЄВРАТОМ «національна програма» повинна охоплювати управління цими відходами.</p> <p>Варто зауважити, що віднесення певних питань до компетенції різних органів державної влади не може бути перешкодою для комплексного підходу до вирішення критично важливих питань поводження з ВЯП та РАВ. Як уже зазначено вище, «національна програма» в сенсі, передбаченому Директивою Ради 2011/70/ЄВРАТОМ, повинна охоплювати всі типи відпрацьованого палива та радіоактивних відходів та всі</p>		<p>Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Але Україна на цей час не є державою-членом ЄС.</p> <p>Міненерго погоджується з позицією Громадської Ради при Держатомрегулювання щодо доцільності створення та затвердження на державному рівні загального документу (або документів), який би охоплював всі етапи поводження з РАВ та ВЯП України з урахуванням їх походження, але Міністерство не може бути відповідальним розробником такого документу.</p> <p><i>Довідково. Директива Ради 2011/70/ЄВРАТОМ не містить чіткої вимоги, що «національна програма» поводження з РАВ та ВЯП має бути одним документом.</i></p> <p>Порушене питання опрацьовувалась у минулі роки, було створено робочу групу та складено технічне завдання на розроблення Програми РАВ та ВЯП, але робота була зупинена і на цей час не проводиться.</p> <p>На думку Міненерго розроблення «національної програми», яка б повністю відповідала вимогам Директиви Ради</p>
--	--	--	--	--

			<p>етапи управління відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами від утворення до захоронення. В іншому разі це лише галузева програма, спрямована вирішувати певну виокремлену частину питань.</p> <p>У зв'язку з цим пропонуємо доопрацювати проект Програми (зокрема, спільно з Міністерством охорони довкілля та природних ресурсів) для приведення до вимог Директиви Ради 2011/70/ЄВРАТОМ «Про запровадження рамок Співтовариства для відповідального та безпечного управління відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами»</p>		<p>2011/70/ЄВРАТОМ, має виконуватись під узагальнюючим керівництвом Держатомрегулювання.</p> <p>Прикладом аналогічної роботи є складання та представлення в МАГАТЕ Національної доповіді України поводження з РАВ та ВЯП, які проводяться на постійній основі.</p> <p>Також зазначаємо, що заходи щодо поводження з ВЯП ДСП «Чорнобильської АЕС» регламентовані Законом України «Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему» та виконуються ДСП «Чорнобильська АЕС» у складі заходів із припинення та зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації шляхом реалізації проєктів СВЯП-1 та СВЯП-2.</p> <p>Поводження з високоактивними радіоактивними відходами від переробки ВЯП українських АЕС буде регламентовано Загальнодержавною екологічною цільовою програмою поводження з РАВ, розробленою ДАЗВ. На цей час Концепція цієї програми проходить процедуру погодження у заінтересованих ЦОВВ.</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>Проект Програми передбачає «відкладене рішення» щодо ВЯП українських діючих АЕС, тобто на цей час воно не вважається РАВ. У рамках Програми до 2025 року буде розроблена Концепція поводження з відпрацьованим ядерним паливом АЕС України на період до 2035 року та на подальшу перспективу.</p> <p>Таким чином в атомній енергетиці України виконується вимога статті 5 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» в частині розмежування державного управління у сфері використання ядерної енергії та захоронення радіоактивних відходів.</p>
	До додатку 2 проекту акта	2. Проект не містить відомостей про заплановані обсяги відвантаження, транспортування та передачі на зберігання ВТВЗ у ЦСВЯП, а також про відповідні видатки. Є лише відомості про вивезення не більше 216 ВТВЗ ВВЕР-1000 у 2021 році. Очевидно, таку інформацію потрібно додати для повноти опису заходів і	Не враховано.	<p>Інформація про кількість вивезених до РФ ВТВЗ (не більше 216 шт.) наведена як показник виконання заходу 3 Програми - вивезення відпрацьованого ядерного палива ВП РАЕС, ВП ХАЕС та ВП ЮУАЕС для технологічного зберігання та переробки на спеціалізовані підприємства Російської Федерації до введення в експлуатацію ЦСВЯП.</p> <p>Заходом 2 проекту Програми передбачено: будівництво, введення в експлуатацію та експлуатація пускових</p>	

			врахування пов'язаних з ними фінансових ресурсів		комплексів ЦСВЯП відповідно до проєктних показників. Кількість контейнерів HI-STORM, встановлених на майданчику ЦСВЯП під час введення в експлуатацію кожного пускового комплексу сховища визначена у проєкті його будівництва, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 № 389.
	До додатку 2 проєкту акта	3. Оскільки протягом тривалої розробки Проєкту терміни виконання Програми перенесені з 2020-2024 на 2021-2025 роки розрахункові фінансові показники потребують оновлення. Зокрема, розрахунки у Додатку 2 здійснювались за прогнозним курсом МВФ на 2020 рік: за 1 доллар США – 27,0 грн. У той же час, на 2021 рік МВФ прогнозує курс: за 1 доллар США – 28,12 грн.	Враховано.	У кінцевій редакції Програми, що представлена на розгляд та схвалення до Кабінету Міністрів України, фінансові показники актуалізовано згідно з листом ДП «НАЕК «Енергоатом» від 31.05.2021 № 01-7640/41-вих, який надано у складі інформаційно-довідкових матеріалів до проєкту акта.	

Виконання норми частини 6 статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку — обґрунтування обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду:

Метою Програми поводження з відпрацьованим ядерним паливом вітчизняних атомних електростанцій на період до 2025 року (далі – Програма) є розв’язання комплексних галузевих проблем поводження з відпрацьованим ядерним паливом українських атомних електростанцій, що експлуатуються, підвищення економічної ефективності схеми поводження з відпрацьованим ядерним паливом, встановлення рамкових умов та завдань для оператора щодо безпечного та економічно ефективного поводження з відпрацьованим ядерним паливом.

Розв’язання цих проблем шляхом складання державної економічної програми визначено Указом Президента України від 13.04.2016 № 141 «Про додаткові заходи щодо перетворення об’єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему та відродження територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 385-р «Про схвалення Концепції Державної економічної програми поводження з відпрацьованим ядерним паливом вітчизняних атомних електростанцій на період до 2024 року», розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2020 № 1133-р «Про затвердження Плану пріоритетних дій Уряду на 2020 рік».

Хоча Програма не є цільовою (для виконання її заходів не залучаються кошти державного бюджету) Міненерго, враховуючи відсутність іншого нормативно-правового поля, керувалось Законом України «Про державні цільові програми» та постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106 «Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм».

У розділі 8 Стратегічної екологічної оцінки Програми розглянуто три варіанти виправданих альтернатив: «Нульовий сценарій» - тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження зазначеного документа державного планування, «Виконання заходів Програми» - тобто прогнозування та оцінка ситуації у випадку затвердження зазначеного документа державного планування та «Відтермінування введення ЦСВЯП в експлуатацію».

Висновок, зроблений за результатами аналізу зазначених альтернатив, свідчить про переваги обрання варіанту затвердження документу державного планування у запропонованому вигляді.
